

Efesios

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'ei Efeso.

1 ¹ Nūgā drá Pablo, bá excā Oja ngue drá representantegā ra Jesucristo. Nuyá, dadi zenguagā yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'ei ra Jesucristo p'ua ja ra hnini Efeso. ² Dí nnegā ngue nuna Oja mā Papáhu co 'nēhna mā Hmūhu Jesucristo di jap'ahu 'nε da hyut'a ni mmuihu.

-----

³ Ma ga ja mamādihu na Oja rá Papá mā Hmūhu Jesucristo. Porque nujū ngue ya dí n'yohu ra Cristo, ya bi jajpahū Oja. Nup'ua mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'ua, gue'a bi 'dacjū'a ya. ⁴ Nū to gātho ya n'youi ra Cristo, ya xpá huan'na Oja hante di nhohra ximhāi. I nnepe ngue da hyep'ua ra nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'namhma ngue nup'ua ja rá hmi rá dā Oja, hin tema nts'o da thinnbi. ⁵ Nuna Oja di macjū. Ya mandø njam'møtho xpá nzānni ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue ga cohi ngue yø basigahu Oja. Nu'a te bi nja mpähā Oja da 'yøt'e, gue'a bi nja'a. ⁶ Nuna rá Ts'unt'ua Oja mathoguitho di mādi, ya mā n'yohu naya. Ja ts'editho ngue zant'a ga εspahu Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacjū.

⁷ Conná guehrá mate Oja, nuna rá Ts'unt'ua Oja bi du ngue bi yanju 'nε bi punnga mā ts'oquihu. ⁸ Mathoguitho di macjū Oja. Bi xoga mā n'yomfenihu, bi 'yøt'e ngue dá pahmu hanja rá hya. ⁹ Nuna rá hya Oja himmi fadi hanja, bi 'yøt'e ngue da fadi hanja'a te xpá nzānni di nja. ¹⁰ Nu'a te ya xpá nzānni di nja, da 'yehra pa di nja'a. Nuna Oja, da japi di manda ra Cristo gātho'a tema cosa i ja, ngup'ua mahets'i, nguua ja ra ximhāi, gātho go di manda'a.

¹¹ Nu'a te ya xpá nzān'Oja di nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzān'Oja ngue nū to gātho ya dí n'yohu ra Cristo, ga nnuhu'a ra nho di un'Oja. ¹² Janangue'a, nuya rá muditho dá εc'eihe ngue ra Yante na ra Cristo, ya nnu ra nho ørcahe Oja. Guehya jatho ngue ga εspahē Oja ya. ¹³ Xquet'a nu'mø gmi 'yøhmu na ra hoga 'da'yo hya majuanī ngue di nyanni tehu, ya gá 'yεc'ei hu ra Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohu ra Cristo, ya bá 'ben'nahū ra Espíritu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue da pennbabi ra Espíritu Santo te'o gātho ya o rá 'yε. ¹⁴ Ngue ya bá 'benhna Espíritu Santo ga n'yohu, ya dí haxhu njuani ngue nu'a te gā ra nho xa yat'Oja di 'dacjū, gā di nja. Nu'mø bi dāt'i da 'yεc'ei'ua to ja ngue da zo rá 'yε Oja, guehya yø hya jaua da 'yørpe. Nu te gā øt'Oja, gā tate. Janangue jatho da t'εspi.

-----

¹⁵ Nūgä dí øde ngue janjuani guí hahni mmui guí ɛc'eiha rá Hmu Jesús. 'Nɛ dí øde ngue gadi mahmu gätho'ɥ to ya o rá 'yɛ Oja. ¹⁶ Janangue nugä hindí säya janjuani dadi ja mammadigä Oja conná ngue'ahɥ. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'ahɥ. ¹⁷ A nuna Oja, guehna rá Oja na ma Hmuhu Jesucristo na, 'nɛ guehna rá Papá maguese na. Janangue nuyá, dí äpä Oja ngue da 'yøt'e ngue da dinni mmuihu xandønho hanja Oja. ¹⁸ Nuna Oja, bi zongahɥ ngue di tocagahɥ rá nho m'mefa. Dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfenihu xandønho, n'namhma ngue da dinni mmuihu hanja'a te rá hya dí tømhmɥ di nja. Porque mazihotho'a te rá nho xa nzän'Oja di unni te'o gätho ya o rá 'yɛ. ¹⁹ Dí äpä Oja ngue da dinni mmuihu xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzegui. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gätho'ɥ to ɛc'ei na. Nuna Oja na, i udi ngue mathoguitho ja rá ts'edi. ²⁰ Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Cristo 'mø mi du, 'nɛ bi zits'i i ma mahɛts'i ngue i mmip'ɥ ja rá n'yɛi Oja. ²¹ Nuna rá Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna di manda gätho'ɥ bi ja yø ts'edi mahɛts'i na, 'nɛcua ja rá häi. Di manda yø dast'abi, 'nɛ gätho'ɥ to mi'da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o na ngue gätho, da gue'ɥ 'buhra pa ja p'ɥya, da gue'ɥ di m'muhyø pa di 'yɛp'ɥ, gätho go di manda'a. ²² Nu te gäma cosa i ja, Oja bi japra Cristo ngue gä go di manda'a. 'Nɛ bi japi ngue rá Cristo go di manda gätho yø 'yɛc'ei'a. ²³ A nu'ɥ yø 'yɛc'ei, gue'ɥ nnøpa do'yo rá Cristo'ɥ. Nu'a rá Cristo n'youi gätho yø 'yɛc'ei'a, 'nɛ 'bui hønbnɥ bi zä, bí 'bɥ mahɛts'i 'nɛ 'bucua ja rá ximhäi.

-----

2 ¹ Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmi øthɥ. Entho ya xtá tuhɥ ngue ma ts'oquihɥ mi ja. ² Xtá øthɥ yø nts'o ja ua ja rá ximhäi. Xtá ørpahɥ rá pähä rá zithu nuna di manda gätho yø ts'onthi i 'yo ndap'ɥ bi zä. 'Nɛ gue'a rá zithu xa bennba yø mmui'ɥ yø ja'i hingui nne da 'yɛc'ei Oja ya. ³ Nu'mø man'na rá pa gä xtá njahɥ p'ɥ tengutho øtyø ja'i hingui pa Oja ya. Xtá øthɥ'a te ma pähäschɥ. Nu'a te rá nts'o so ma mmuihu, gue'a xtá øthɥ'a. Janangue mama nsähu'a rá castigo da ja Oja, tengutho rá castigo da thohyø ja'i hingui pa Oja ya.

⁴ Pe nuna Oja, mathoguitho di macjɥ, 'nɛ mathoguitho di huegahɥ. ⁵ A nuyá, ngue dí n'yohɥ rá Cristo, ya bi 'dacjɥ rá 'da'yo te ya. Porque nuju ya xtá tuhɥ ngue ma ts'oquihɥ mi ja. Pe nuna Oja, rá matetho bi 'yøt'e ngue bi yanja. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yøt'e ngue 'nɛcju da zä ga bennatehu tengutho rá Cristo ngue bi bennate. 'Nɛ da 'yøt'e ngue 'dap'ɥ ganí mmihmu p'ɥ mahɛts'i. ⁷ Nguna rá hya xpá nzän'Oja di nja ya, n'namhma ngue hangɥ rá pa di nɛqui xandønho ngue janjuani di macjɥ, ngue'a te rá nho bi 'yørcahɥ conná guehra Jesucristo. ⁸ Nuna Oja, rá

matetho bi 'yøt'e ngue bi yanju ngue dá ec'eihu ra Jesucristo. Hinga emhmua ngue ja tema nho dá øthu ngue bi yanju. Sinoque bi nese Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'i, hinguí sä da 'yena ngue ja tema nho da 'yøt'e ngue da zä di nyani. Janangue hinda zäp'u di 'yets'i da 'yena ngue nu'a te ra nho øt'e, gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yøt'e ngue ja ma'da'yo dá m'muhmu ngue dí n'yohu ra Jesucristo. Ya mam'met'o xpá nzänni ngue ya gda 'buhmu'a ngue gä ra nho ga øthu.

-----

¹¹ A nuya ngue hingyø judío, dami beni te gmi jahu 'mø yø pa xa thogui. Yø judío himmi nnu manho'ahu porque ni do'yohu himma mhmepya tengutho øtyø judío. ¹² Nu'u yø pa'u, hingmi pahmu te'o na ra Cristo. Mama hyaqui'ahu ya yø judío 'bap'u ja ra häi Israel. Hingmi pahmu'a te ra cohi mi jai Oja'u. Ni xinga gue'u yø hya di yat'a Oja ngue gdi pahmu hanja. Aha gmi 'buhmu ua ja ra ximhäi, 'be xingmi tømhmua ngue xta 'yehra pa xta nyan'ahu Oja. Hingmi pahmu ngue 'bu Oja. ¹³ Pe nuya ngue guí n'yohu ra Cristo ya, 'ne bi du conná guecu, gue'a øt'e ngue gä pahmu Oja'a ya. ¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yøt'e ngue ga n'amigohu Oja naya. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, ya n'na 'bæitho bi gohyø ja'i ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya maði hyagahu. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo, ja bi zep'u rá ts'edi ra ley nu'a maði manda yø costumbre mani n'yo yø judío. Nuya yo 'bæi yø ja'i maði nsui, ma'da'yo bi mpenhni ngue n'na 'bæitho bi gohi. Porque ya gä yø n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a i nhojpai Oja yø ja'i bi 'yec'eia. Ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, nu'a ra njunt'i mi øt'e ngue maði nsui, ya bi zep'u. Bi ma ma penhni gätho yo 'bæi yø ja'i tengutho 'mø n'na nc'eitho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá ehø ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja, ximmangu yø judío ya mi pa Oja xquet'a bi xihra hya. ¹⁸ Conná guehra Cristo, ngu yø judío, ngu yø ja'i hingyø judío, gue'a ra Espíritu Santo fäxcahu ya ngue da zäp'u ga n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya hingyø 'dan'yo ja'ihu ya. Ya gue'ahu yø ja'i Oja ya, porque ya ni n'yohu gätho'u yø ja'i ya o rá 'ye Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra nija, nup'u brá fuhra jado, n'youi mi'da yø do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahu'u yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra Cristo, gue'a ra do bi dæ'mra jado'a. A nu'u yø representante p'uya co 'ne'u yø pøngahya Oja, gue'u yø do rá mæditho bi me ra ngu'u. A nuya conná guehra Cristo ya, nu yø ja'i hingyø judío, ya yø n'youi to gä ec'ei ra Cristo'u ya. Porque gæthogahu, gue'a ra Espíritu Santo dí n'yohu.

-----

3 ¹ Nugä drá Pablo, dí ofádi ngue dí mmangä rá hya rá Jesucristo p'ü 'búhyø ja'i hingingø judío. ² Ya guí pahmu ngue bi 'yørcagui rá mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga xi'ahü rá hoga 'da'yo hya. ³ Gä dá cuatä ua ja rá súcua'a te gäma hya bi yurcagui Oja. Himmi fadi hanja ná rá hya ná. ⁴ A nu'mø gá nuhü ná rá súcua naya, ya gui hyaxhü njuani p'üya ngue nu'a rá hya rá Cristo himmi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja. ⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, hinjonni ja'i xa mbøni ngue xtí japi xta mbahna rá hya ná. Pe nuyá, nuna Oja bá pennbabi rá Espíritu Santo'ü yø representante co 'në'ü yø pøngahya ngue bi japi dá badi hanja ná rá hya ná. ⁶ Nuna rá hya himmi fadi hanja, guehna rá hya ja ua naya: Ngue hinga høndyø judío di tocabi ná rá njapi Oja, sinoque xquet'a 'nëhyø ja'i hingingø judío di tocabi rá njapi Oja 'mø da 'yëc'ei rá hoga 'da'yo hya. Ya gä dá gohi ngue yø ja'i Oja. Porque di tocabi'a rá nho ya xa yat'Oja ngue di unyø ja'i da 'yëc'ei rá Jesucristo.

-----

⁷ A nuyá, Oja bi 'yøtra mate bi 'dajhma 'befi ngue ga mmangä ná rá hoga 'da'yo hya. 'Në guesë Oja di 'dacrä ts'edi ngue dá zä ga øt'ä ná rá 'befi ná. ⁸ Nugä, man'natho hinga njuanigä ngue gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yë Oja. Pe guesë Oja bi 'yøtra mate ngue bi tocagä rá mmenthi ngue ga xicä rá hoga 'da'yo hya yø ja'i hingingø judío. 'Në ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yëc'ei rá Cristo, mathoguitho rá nho di tocabi hinha rá nzegui. ⁹ I nneque ngue ga japi dá badi gätho yø ja'i hanja ná rá hya hinguí fadi. Nuna Oja bi hoqui gätho'a te ja ya, mandø njam'møtho xpä nzän'na te nnepe di nja. Pe himmi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya. ¹⁰ A nuyá, ya bi zønna pa ngue co 'nëhyø anxë bi ja yø ts'edi mahëts'i dá nu'a te dá 'yørpabi Oja yø 'yëc'ei. 'Në dá nu ngue mathoguitho ja rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpä nzän'Oja'a te nnepe di nja. Pe ya bi nja 'mø mi t'ëc'ei ná rá Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá, ngue ya dí ëc'ëihü rá Cristo, ya nthummü ngue mä n'yohü Oja ya. ¹³ Janangue nugä dí xi'ahü ngue 'yo di tu ni mmüihü ngue dí sägä rá n'ü ngue dí xi'ahü rá hoga 'da'yo hya. Sinoque dami johyahu ngue nu'a te rá n'ü dí thocä conná ngue'ahü dá 'yøt'ahü rá nho ná.

-----

¹⁴ Janangue nugä dí ndantýøhmü ngue dadi ja mammaði ná rá Papá mä Hmühu Jesucristo. ¹⁵ Nuna rá Papá ná, nu'ü bí 'bü mahëts'i, dá gue'ü 'bücua ja rá häi, gätho yø Papá. ¹⁶ Guehna mä datho ngue ja rá ts'edi ná. Janangue dí äpi ngue di zac'a ni mmüihü ngue dá penhna Espíritu Santo di ha'ahü rá ts'edi. ¹⁷ Dí äpi ngue nu te'o gätho ya guí ëc'ëihü rá Cristo, høndra Cristo dá 'yo ni mmüihü. A nu'a te gni mahni mmic'ëihü,

janjuani ngue ni mmui gdi 'yøthũ. ¹⁸ Dí nnegä ya ngue gätho'ahũ co gätho mi'da yø 'yɛc'ei, dami pahmu xandønho Hague ngu gangu'a te gui macju ra Cristo. ¹⁹ Janangue dí äpä Oja ngue da dinni mmuihu xanho hanja na te gui macju ra Cristo, madague'a ngue hinjam'mø da zä ga pahmu gätho'a te gui macju. Pe co ngu'a, man'na man'na di nequi ngue gui n'yohu Oja.

²⁰ Nuna Oja, ma datho ja rá ts'edi na, porque sä di un'a te t'äpi. Hinga hont'a te ra hya so ma mmui dí äphũ di uni, sinoque man'na xangu di uni ngue'a te t'äpi. A nuyá, nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacju ra ts'edi naya. ²¹ Nu to gätho dí ɛc'eihu ra Jesucristo ya, ma ga espahu Oja para zantho. Da ngut'atho.

-----

4 ¹ Nugä dí ofädi ngue dí ørpabi rá 'befi ra Hmu Jesús. Pe nuyá, dí xi'ahũ ngue gui mportahu xandønho. Nuna te ra hya i zon'nahũ Oja gdi n'yohu, gue'a gui 'yøthũ'a. ² O gadi 'yɛx'mø gui yahũ, mahotho gdi nyahũ. Dami seti te gadi n'yørpahũ. Di nequi ngue n'na ngu n'na gadi mahni mmic'eihu. ³ Da mäx'ahũ ra Espiritu Santo ngue da 'yøt'e ngue xøgue n'na hyatho gui mmamhmũ. Dami ja ndummui ngue hinjam'mø gui njunthũ. ⁴ Nu to gätho ya dyø 'yɛc'eihu, entho n'na nc'eitho p'ũ da nuju Oja. Nu'a ra Espiritu Santo dí n'yohu, n'nat'a'a. Nuna te ra hya dí tømhmũ di nja m'mefa, n'nat'a na ra hya gá nzongahũ Oja. ⁵ N'nat'a ma Hmũhũ. N'nat'a ma nt'ɛc'eihu i ja. N'nat'a ra nxixya i jaju. ⁶ 'Nɛ n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gätho. 'Nɛ gue'a di manda gäthogahũ'a. Gue'a 'bui ndap'ũ bi zä'a. 'Nɛ gue'a dí n'yohu gäthogahũ'a.

⁷ Nup'ũ ha di mpeti yø 'yɛc'ei, bi zännba ra Cristo n'na ngu n'najũ'a te ja ngue ga øthũ. Di hacju ra ts'edi ngue da zä ga øthũ'a te nnepe ga øthũ. ⁸ Nguna mmamp'ũ ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna ra Cristo bi ma mahets'i, pe 'be bi dapi gätho'ũ yø nsuiui. 'Nɛ mandøngu drá mate bi unyø ja'i bi gocua ja ra ximhäi”, i ɛna. ⁹ ¿Te nne da manna ra hya embi ngue bi ma mahets'i? I nne da ma ngue ra Cristo bi zøcua ja ra häi 'nɛ bi mengui, i ma mahets'i. ¹⁰ Nuse na ra Cristo bá nexpũ mahets'i, bi zøcua ja ra häi. 'Nɛ bi ma asta ndøya maya bí ja ra c'amahets'i para ngue di nequi ngue ndap'ũ bi zä 'bui ngue di manda.

¹¹ N'na ngu n'na yø ja'i, bi zännba ra Cristo'a te ja ngue da mɛfi. Bi 'yɛxyø ja'i ngue dyø representante. Mi'da p'uya, bi 'yɛts'i ngue da manna hya di bennbabi Oja ngue da ma. Mi'da p'uya, bi 'yɛts'i ngue di n'yo ngue da manna hoga 'da'yo hya. Mi'da p'uya, bi 'yɛts'i ngue di m'met'o ngue dyø mamhya p'ũ ha 'buhyø 'yɛc'ei. Mi'da p'uya, bi 'yɛts'i ngue dyø xännbate ngue ra hya. ¹² Nuyä yø ja'i bi 'yɛts'i, guehya da japi gätho yø 'yɛc'ei ngue da 'yøtra 'befi di manda ra Cristo da 'yøtyø ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yø 'yɛc'ei 'bucua ja ra ximhäi ya. ¹³ Di

mpefi asta gue'mø da zudi ngue xøgue da 'da'igu ma nt'ec'eihu, 'ne ga pahmu xandønho'a rá Ts'unt'u Oja. Man'na man'na dí thini xanho hanja ra hya, ya da zä ga n'yohu tengutho i n'yo ra Cristo p'uya. ¹⁴ Ya hinga øthu tengutho øtyø t'ubasi p'uya. Porque yø basi hinguì henni ga thät'i. Tengutho 'mø te haxra ndahi ni ma ua, ni ma nu, njarbutho yø basi, hønt'o bi zä maxädi tenni. A nu'u yø xännbate ngue yø hyäte, xøgue ga mbatho da hyoni ha di hyätyø ja'i. I nne'u ngue ga tenhnü'a ra fehni hya i xännbate. ¹⁵ Pe nuju, ma ga ja ndummüi ga mmamhmu na ra hya majuanì. Ma ga udi ngue dadi mahmu'u yø ja'i dí xihmu na ra hya na. Ma ga homhmu ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuna ra Cristo, guehna 'bet'o na ngue di manda gätho yø 'yec'ei, tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. ¹⁶ Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue di nnøpa yahü ya, nu'u yø xequi ha di ntøtrá do'yo ra ja'i p'uya, go guecjü'a. A nu'mø ngue cu xanho yø hyundo'yo, gätho 'da gui mpeho, ya xanho i ja. Njarbutho ya, nu'mø di mmaði n'na ngu n'na yø ja'i, gätho 'da ga hyadra ts'edi di mpefi xanho.

-----

¹⁷ Nuna ma Hmuhu Jesucristo, go di 'dacä ra ts'edi na guehna ra hya dí xi'ahu ya. 'Yoni mantho guí øthu'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i hinguì pa Oja. Nuya yø ja'i ya, nu'a ra nts'o so yø mmüi, gue'a øt'a. Pe hinte di muui te øt'e. ¹⁸ I njot'i yø n'yomfëni, hinguì pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandø nmaxitho yø n'yomfëni. Hindi n'unì da sifi ha di njap'u dí ba Oja, janangue hinguì paði hanja. ¹⁹ Janjuani ngue xa unyø mmüi yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xinguì ja yø 'be'isä. Ena gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰ Pe hinga ngu'a ra hya gä 'yøhmü bi nxännbate ra Cristo. ²¹ Majuanì ngue ya gä 'yøhmü na te ra hya bi nxännbate ra Jesucristo. Nuna ra hya naya, guehna majuanì na, 'ne guehna ra hya xänngahu ra Jesús.

²² Janangue nuyá, nu'a te gä ra nts'o gmani n'yohu mam'met'o, dami hyehmu p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmaði ho gui 'yøthu, mi hät'atho ni n'yomfënihu'a. ²³ A nuyá, dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfënihu ya. ²⁴ Gätho ma'da'yo'a te gdí n'yohu. Gä ra nho gdí n'yohu. Tengutho Oja majuanì ngue xandønho'a, gui njathu p'uya, gä ra nho gui 'yøthu, hin tema nts'o gui 'yøthu.

²⁵ A nuyá, 'yo guí mmamhmu ra fehni. N'na ngu n'na'ahu, gä majuanì guí xihni mmic'eiu. Porque gätho yø 'yec'ei tengutho 'mø n'na nc'eitho di jahü'u. ²⁶ Nu'mø gui ncuehu, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuehu. Da thotho'a ni cuehu, 'yo guí nnehu ngue gä ra nguni ra pa gui ncuehu. ²⁷ 'Yo gadi unhnü ra 'yu ra zithu ngue gui 'yøthu'a te rá pähä.

²⁸ Nu ra ja'i mará be, da hyep'u'a rá mfe, di mpefi. Nu ra ja'i ngue rá 'befise da 'yot'e, gue'a di diní te da zi'a, janangue di nja te di unyø ja'i hin'yu te da hyoni.

²⁹ 'Yo tema ts'omhya guí mmamhmu. Sinoque ra hoga hya guí mmamhmu, da gue'a ra hya da 'yørpabi ra nho yø ja'i da 'yøde. ³⁰ 'Yo guí øthu ngue da du rá mmui ra Espíritu Santo ngue n'na ra ts'oqui gui 'yøthu. Porque dí n'yohu ra Espíritu Santo, ya di haxhu njuani ngue ya dí ohu rá 'ye Oja, 'ne fäcju asta gue'mø bá ep'u ma Yantehu.

³¹ A nuyá, dami hyehmu p'u gátho ya yø hya ga xi'ahu ya. Ra sui, ra cue, ra njunt'i, ra ts'ate. 'Yo to gui nnu man'uhu. ³² Nu'a ja ngue gui 'yøthu, dami n'yørpahu ra nho n'na ngu n'na'ahu. Di nja ni yemmuihu. Dami mpunnbi n'na ngu n'na'ahu ngue'mø 'bui to hinga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nahu conná guehra Cristo.

-----

5 ¹ Nuná Oja, janjuani ngue di macju ngue ya yø basigahu. Janangue nuyá, ma ga øthu tengutho øt'Oja. ² Ma ga mahma mmic'eihu tengutho gui macju ra Cristo. Nuná, asta bi ndá ngue bi du conná guecju. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue ra 'bøt'e i nhohma ts'oquihu'a.

³ Ya guí ohu rá 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmuihu'a ra n'yots'om'mäi. 'Yo tema nts'o guí øthu. 'Ne 'yo guí emhmu ngue gue'a ra menyu ma datho di muui. ⁴ 'Yo tema ts'omhya guí mmamhmu. 'Yo guí mmamhmu yø hya hinte ni bontho. Porque nuya yø hya ya, hinni 'yup'u ngue guí mmamhmu ya. Nu'a ra hya ni 'yup'u gui 'yøthu, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadihu Oja'a. ⁵ Ya guí pahmu ngue nup'u di manda ra Cristo, co 'nehrá Papá, nuya yø ja'i ngue yø 'yots'om'mäi hinda ma macut'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ei, da guehya yø ja'i ngue hont'a te pes'ua ja ra ximhäi so yø mmui ngue di xandi, hinda yurbu ya. Porque nuya yø ja'i njap'u, nu'a te ra cosa ni ma yø mmui, gue'a thanne'a, hinga gue'a Oja i thanne. ⁶ Matonma hyä'ahu ngue gui 'yøthu ya yø nts'o dí xi'ahu. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ahu ya, ngue fspatho rá hya Oja, guehya da japra castigo Oja ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøthu tengutho øtya yø ja'i dí xi'ahu ya.

⁸ Nu'mø mam'met'o, Gä ra nts'o nmará n'yohu. Pe nuyá, ya ma n'yohu ra Cristo ya. Ma gdá n'yohu'a te nne Oja gdá 'yohu ya. ⁹ Nu ra ja'i ngue xojpabi Oja rá mmui, Gä ra nho ga 'yo ra ja'i. Nu'mø ha ya, Gä majuani te mma. Nu'a te di manda Oja, gue'a øt'a. ¹⁰ Dami ja ndummuihu ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthu'a. ¹¹ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthu tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Dami japhu ngue da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui'a te øt'e. ¹² Nu'a ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isátho ngue da hmangua'a. ¹³ Pe nu'mø da ma nsudi ra hya ha rá nja na ra nts'o nt'aguitho øtyø ja'i, da bahyø ja'i ngue ra ts'oqui øt'e.

¹⁴ Janangue emp'u ja ra Maca Libro: “Nup'u 'buhyo ja'i entho ya xa ndu, da xoc'a ni mmui ra Cristo. Entho ja gui nnu'a nt'aha”, i ena.

¹⁵ Janangue nuyá, dami fahmu xanho te gdi n'yohu. 'Yo gni 'yohu tengutho ga 'yo yo ja'i hingui pa Oja. Sinoque dami 'yot'e ngue di nequi ngue gui pahmu Oja. ¹⁶ Dami ja ndummui gui mpefi ngue gui mmamhmu ra hya. Porque yo pa di 'buhmu, xandongu ra nts'o i ja.

¹⁷ Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammuihu. Nu'a te rá pähä ma Hmuhu Jesucristo, dami ja ndummui ngue da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yothu'a. ¹⁸ Para ngue gui m'mamma pähahu, 'yo gadi unni mmuihu ra n'iti. Porque ra n'iti xants'o te ot'ahu'a. A nuyá, go dami unni mmuihu'a ra Espiritu Santo ngue da gue'a da xän'nahu te ja ngue gui 'yothu'a. ¹⁹ N'na ngu n'na'ahu, nu'mø gui yahu, nu'u yo hya mazihotho nt'ot'i p'u ja yo salmo, gue'u dami nxihmu'u, 'ne'u yo hya nt'ot'i p'u ja yo alabansa. Dami ja mammadihu'a ra Hmu Jesucristo p'u ja ni mmuihu. Gui 'yespahu conyo salmo 'ne conyo alabansa gui turpahu. ²⁰ Rangue gui ec'eihu ma Hmuhu Jesucristo, nuna Oja ma Papahu da 'yø'mø gá zohmu. Janangue nuyá, zant'a gui ja mammadihu ya ngue'a te gä ra nho ørchahu.

-----

²¹ A nuyá, ngue gui nnu mansuhu Oja, dami mfäts'i n'na ngu n'na'ahu ya.

²² Ague gyø xisuhu, dami 'yec'ei ni damme 'mø nzo'ahu. Porque gue'a di manda ra Hmu Jesucristo'a. ²³ Porque ra n'yohu i 'bet'o'a ngue di manda rá xisu, tengutho ra Cristo i 'bet'o'a ngue di manda yo 'yec'ei. Nu'a ra Cristo bi yanyø 'yec'ei, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya ra ja'i, 'bet'o ngue di mandabi rá do'yo. ²⁴ A nuyá yo 'yec'ei i øt'e te di manda ra Cristo. Xquet'a njarbutho yo xisu ya, da 'yot'e te gä di 'bepyø damme.

²⁵ Ague n'yø'ahu, dami mahni xisuhu, tengutho ra Cristo di mahyo ja'i bi 'yec'ei, asta bi du ngue bi yani. ²⁶ Nguna bi 'yørpabi yo 'yec'ei para ngue di zo rá 'ye Oja. Co nuna ra hya bi 'yec'ei yo ja'i bi hojpa yo ts'oqui. Bi nxixya p'uya ngue ya bi hyep'u ra nts'o. ²⁷ I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a ra Cristo, gätho yo 'yec'ei da 'yespi, porque ya hin tema nts'o da dinnbi.

²⁸ A nu yo n'yohu i jatho ngue di mahyo xisu. Tengutho ga mmährá do'yo, di jarbu rá xisu. Porque nu ra n'yohu di mährá xisu, i øtrá güenda ra n'yohu ngue rá do'yose di madi. ²⁹ 'Ne hinjo'o n'na ra ja'i ngue di suhrá do'yo, sinoque fährá do'yo ra ja'i 'ne pepi. Njarbutho'a te ørchahu ra Cristo ya, fäcju 'ne i pejpahu. ³⁰ Porque ra Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogahu. ³¹ N't'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: “Nu'mø bi nthatra n'yohu, ra n'yohu p'uya sop'u rá papá 'nehra mamá ngue 'buhmi rá xisu. Nuyá yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'eitho”, enna hya. ³² Nuna ra hya na,

māzihotho hma te nne da ma. Porque ga mbøni ngue ra Cristo ya yø n'youi yø 'yɛc'ɛi 'nɛ gue'u yø 'yɛc'ɛi nnøpe ngue rá do'yo. ³³ Pɛ xquet'a i nne da ma ngue n'na ngu n'na yø n'yohu jatho di mahyø xisu. Tengutho ga nne ngue di ma mamadi, di jarbutho rá xisu ya di madi. A nu ra xisu p'uya, i jatho ngue da nu mansu rá damme.

-----

6 ¹ Ague gyø basihu, nu'mø bi zo'a ni papá ogue ni mamá, dami 'yɛc'ɛi te xi'ahu. Porque gue'a jatho ngue da 'yøtyø basi ya ɛc'ɛi ra Cristo'a. ² Guehna rá muditho ra hya mmamp'u ja rá ley Oja na, ngue nu ra ja'i da 'yøt'e te xi Oja, da dinnbabi rá njapi Oja. Guehna ra hya naya ngue ena: “Dami su ni papá, dami su ni mamá. ³ Nu ra ja'i da 'yøtya yø hya ya, ya'atho ra pa di m'mæcua ja ra häi, 'nɛ di m'mamma pähä”, enna hya.

⁴ A nu yø n'yohu conyø xisu, ngue ya 'bøhyø basi, 'yo di honnbi ha di mbøcue yø basi. Sinoque di tede xanho, da badi ngue da zammi. 'Nɛ da xännba yø basi ngue da 'yɛc'ɛi ra Cristo.

-----

⁵ Ague gyø hmiqihü, dami 'yɛc'ɛi ni hmu gadi mpehmü ua ja ra häi. Majuanü ngue ni mmüi gdi 'yørpabi masu ni hmuhü. Ni mmüi gdi 'yøtra 'befi guí pehmü, gui 'yø'ni güendahu ngue tengutho 'mø gdi ørpahü rá 'befi ra Cristo. ⁶ Gui hyumbabi 'mø gadi mpehmü. 'Yo guí nnehü ngue høn'mø nnu ni hmu guí hambahü, sinoque gui 'yøt'e ngue yø mæfi'ahu ra Cristo. Co gätho ni mmüi gdi 'yørpahü'a te rá pähä Oja. ⁷ Nu'mø ja te guí pehmü, con n'na ra pähä gdi 'yøthü ra 'befi. Gui 'yø'ni güenda ngue ra Cristo guí ørpahü rá 'befi, hingue masque gui 'yemhmü ngue ra ja'itho guí ørpahü rá 'befi. ⁸ Porque ya guí pahmü ngue nu'a ra Hmu Jesucristo, nu'a te ra nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na ra ja'i, gue'a rá nzäbi ra ja'i di un'na. Nu'mø 'bührá hmu ogue hinjo'o rá hmu n'na ra ja'i, nu te ra nho xa 'yøt'e, gue'a rá nzäbi di t'un'na.

⁹ Ague gyø hmuhü, dami 'yørpabi ra nho ni mæfi guí sihü. 'Yo gadi pihmü yø mæfi. Dami bëmhmü na ra hya ja ua. Ngu'u yø hmu ua ja ra ximhäi, ngu'u yø hmiqui, n'nat'a ni Hmuhü bí 'bu mahɛts'i. A nu'a p'uya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

-----

¹⁰ Ague mā zi cu'ahu, dami zajni mmühü connä ts'edi di 'da'a ma Hmuhü. Porque hønt'a tate ja rá ts'edi'a. ¹¹ Nunä ra hya di 'da'ahu Oja ngue gdi mfähmü, dami 'yøthü ngue tengutho 'mø da m'mant'i'ahu na ra hya na. Janangue da zä gui täjpahü rá hya ra zithü nu'a nne da hyäcju. ¹² Porque nunä ra tunhni dí øthü ya, hinga gue'u mā mmic'ɛi dadi ndunhnü, sinoque nu'u dadi ndunhnü ya, gue'u yø ts'onthi ja yø

ts'edi ngue di manda ra nts'o ja ua ja ra ximhäi. I 'yo maya ndap'u bi zä.
¹³ Janangue di ndu xanho ni n'yomfenihu ya co nuna ra hya di 'da'ahu
 Oja, guehna gdi täcju ra nts'o na. Nu'mø da 'yehra ora ngue gui nthehu
 n'na ra hya xants'o, 'yo di dap'ahu. Nu'mø ngue gá 'yøthu na ra hya
 naya, ya du xanho ni n'yomfenihu 'mø.

¹⁴ Nu ra soldado 'mø ngue ya xa nsä ngue da ma ra tunhni, ya xa dutra
 ngut'i, ya ha ra njudi di nyani, 'ne he rá he ngue ra t'egui. Dami njathu
 p'uya ngue gdi nyamhmu na ra hya majuaní. Nu'a te xanho, gä gue'a
 gui 'yøthu'a. ¹⁵ Nu ra soldado 'mø ja ngue ha da ma, ya xa nsä, hinha ga
 hyehyø 'boxthi. Dami njathu p'uya, gui ja ndummui ngue gui mma guá
 mamhmu ra hoga 'da'yo hya. Guá xihmu ra hya yø ja'i ngue ha di zä di
 nhojpauí Oja. ¹⁶ Nu ra soldado ha rá njudi. Nu'u yø nsa n'youi ra sibi bi
 enyø nsuiui hinguí thot'i. Gui njathu p'uya co nu'a ni nt'ec'eihu i ja, ya
 hinda zä da dap'ahu ra zithu. ¹⁷ Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushu ra fui
 t'egui, hinte da thot'i. Dami njathu p'uya, n'nat'a beni ngue ya bi nyanni
 tehu. Nuna rá hya Oja di 'da'ahu ra Espíritu Santo, guehna gui nnopa
 juaihu na, ngue gdi taphu ra hya yø ja'i.

¹⁸ 'Yo di cohni mmuihu, mat'Ojahu hangu ra pa. 'Yäphu Oja'a te gäma
 hya di ben'nahu ra Espíritu Santo gui 'yäphu. Gätho yø ja'i ya o rá 'ye
 Oja dami marpahú Oja yø ja'i, 'yogui säyathohu. ¹⁹ Xquet'a 'necä dami
 marchu Oja n'namhma ngue Oja di 'dacrä hya ga mma. Nup'u ha ga
 mmanna hya, ga ha ra ts'edi ngue ga mmanna hya. Nuna ra hoga 'da'yo
 hya, hinga su ga xicä yø ja'i hanja na ra hya na. Porque hinguí pahyø
 ja'i na ra hya na. ²⁰ Oja bi 'yexqui ngue drá representantegui ngue ga
 mmangä na ra hoga 'da'yo hya na. A nuyá, ngue dí mmangä na ra hya
 na, ya dí ofädi. Janangue dami marchu Oja n'namhma ngue nuna ra
 hya ni 'yehma xi ga mma, da zä ga ha ra ts'edi ga mma xanho ra hya.

-----

²¹ Nuna ma zi cuhu ra Tíquico, xquet'a emmei di mpefi ngue ørpabi rá
 'befi ra Hmu. Nu'mø bi map'u naya, go da xi'ahu te dadi jagä na. 'Ne da
 xi'ahu te dí øt'ä ua. ²² Nuna ra Tíquico dí øt'ä p'u na ngue da ma di
 zengua'ahu. 'Ne dani xi'ahu te dadi ja. Nuna ra hya da xi'ahu p'uya, di
 hatra ts'edi ni mmuihu na.

²³ Dí nnegä ya ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nehna ma Hmuhu
 Jesucristo di darpabi yø nt'ec'ei to gätho ya ja yø nt'ec'ei, 'yo dadi
 njunt'i, sinoque di mahyø mmic'eiuí n'na ngu n'na. ²⁴ Oja di japi te'o
 gätho ngue yø mmui gui ma'a ma Hmuhu Jesucristo. Da ngut'atho.